

AI-VOSITALARDAN XALQARO BIZNES-KOMMUNIKATSIYADA FOYDALANISH: MADANIYATLARARO MULOQOT UCHUN IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20654243>

Zebiniso Anvarova

*Toshkent Turin Politexnika Universiteti Biznes boshqaruvi-Menejment yo`nalishi
magistratura talabasi*

Annotatsiya

Ushbu maqolada sun'iy intellekt (AI) asosidagi kommunikatsiya vositalarining xalqaro biznes muhitidagi o'rni va ahamiyati ko'rib chiqiladi. Raqamli transformatsiya jarayonida xalqaro virtual jamoalar soni keskin oshib bormoqda, bu esa madaniyatlararo kommunikatsiyaga yangi talablar qo'yimoqda. Maqolada ChatGPT, Microsoft Copilot, DeepL kabi AI-vositalar tahlil qilinib, ularning biznes-kommunikatsiyani qanday o'zgartirayotgani, qanday imkoniyatlar yaratayotgani hamda qanday cheklov va xatarlar mavjudligi muhokama qilinadi. Xulosa sifatida AI-vositalar madaniyatlararo muloqotni sezilarli darajada yaxshilashi mumkinligi, biroq ulardan samarali foydalanish uchun madaniy farqlarni chuqur tushunish zarurligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar

sun'iy intellekt, biznes-kommunikatsiya, madaniyatlararo muloqot, xalqaro virtual jamoalar, raqamli transformatsiya.

1. Kirish

Bugungi globallashtirish davrida xalqaro biznes-kommunikatsiya tobora murakkablashib bormoqda. Turli mamlakatlardagi kompaniyalar o'rtasidagi hamkorlik, masofaviy ish va virtual jamoalar soni keskin oshishi natijasida samarali kommunikatsiya ehtiyoji yangi bosqichga ko'tarildi. Bunda eng asosiy to'siq sifatida til va madaniy farqlar namoyon bo'lmoqda. So'nggi yillarda sun'iy intellekt texnologiyalarining jadal rivojlanishi biznes-kommunikatsiya sohasida inqilobiy o'zgarishlarga olib keldi. AI asosidagi tarjima tizimlari, matn tahlili va avtomatik yozishmalar vositalari xodimlarning kundalik ishini tubdan o'zgartirmoqda. McKinsey Global Institute (2023) ma'lumotlariga ko'ra, yirik xalqaro kompaniyalarning 70 foizdan ortig'i AI-vositalaridan kommunikatsiya jarayonlarini optimallashtirish maqsadida foydalanmoqda. Shu bilan birga, AI-vositalar madaniyatlararo muloqotning barcha muammolarini hal eta olmaydi. Til to'siqlarini bartaraf etish bilan birga, madaniy qadriyatlar, ish uslubidagi farqlar va

qadriyatlar tizimidagi tafovutlar hali ham sezilarli muammo bo'lib qolmoqda. Ushbu maqolada AI-vositalarning xalqaro biznes-kommunikatsiyaga ta'siri, ularning imkoniyatlari va cheklovlarini atroflicha tahlil qilinadi.

2. AI-vositalar biznes-kommunikatsiyada

Hozirda xalqaro biznes muhitida qo'llaniladigan AI vositalarni bir nechta guruhga ajratish mumkin. Matn generatsiya va tahrirlash vositalari. ChatGPT (OpenAI) va Microsoft Copilot bu toifaning eng keng tarqalgan namunalaridir. Ushbu vositalar elektron xatlar, hisobotlar, taqdimotlar va shartnomalar matnini tuzishda ishbilarmonlarga yordam beradi. Gartner (2024) tadqiqotiga ko'ra, ChatGPT dan foydalanuvchi xodimlar hujjat tayyorlash vaqtini o'rtacha 40 foizga qisqartirishga muvaffaq bo'lishgan.

AI tarjima tizimlari. DeepL va Google AI Translate vositalari an'anaviy tarjima dasturlaridan sifat jihatidan keskin farq qiladi. Ular nafaqat so'zma-so'z tarjima, balki kontekstni hisobga olgan holda tabiiy va ravon matn hosil qiladi. Ayniqsa, DeepL Yevropa tillarida yuqori aniqlik ko'rsatkichlariga ega ekanligi ilmiy tadqiqotlarda qayta-qayta tasdiqlangan (Bentivogli et al., 2022).

AI yig'ilish assistentlari. Otter.ai, Microsoft Teams Copilot va Zoom AI Companion kabi vositalar onlayn yig'ilishlarni real vaqtda transkripsiya qilish, asosiy fikrlarni ajratib ko'rsatish va vazifalarni avtomatik ravishda belgilash imkonini beradi. Bu xususan turli vaqt mintaqalarida ishlaydigan xalqaro jamoalar uchun katta qulaylik yaratadi.

2.2. Biznesda qo'llanilish sohalari

AI-vositalar xalqaro biznesda quyidagi yo'nalishlarda faol qo'llanilmoqda: mijozlar bilan yozishmalar, ichki korporativ kommunikatsiya, shartnoma va huquqiy hujjatlarni tayyorlash, marketing materiallarini lokalizatsiya qilish, hamda texnik qo'llab-quvvatlash xizmatlari. Har bir yo'nalishda AI nafaqat vaqtni tejaydi, balki xodimlar uchun tillararo to'siqlarni kamaytirish orqali samaradorlikni oshiradi.

3. AI ning madaniyatlararo kommunikasiyadagi roli

3.1. Til to'siqlarini bartaraf etish

Madaniyatlararo muloqotdagi eng ko'zga ko'ringan to'siq – bu til farqlari. AI tarjima vositalari bu muammoni katta darajada yumshatdi. Masalan, nemis muhandislari va janubiy koreyalik hamkorlar o'rtasidagi texnik muzokaralar ilgari murakkab va ko'p vaqt talab qiladigan jarayon hisoblangan. Hozir bunday jamoalar DeepL yoki o'xshash vositalar yordamida real vaqtda tarjima qilingan hujjatlar bilan ishlash imkoniga ega.

3.2. Yozma kommunikatsiyani yaxshilash

Ko'pgina mutaxassislar ona tilida emas, xorijiy tilda – odatda ingliz tilida – muloqot qilishga majbur. AI-vositalar grammatik xatolarni tuzatish, uslubni professional darajaga ko'tarish va ifodani aniqlashtirish orqali xodimlarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. Grammarly Business va Microsoft Editor kabi vositalar bunga yorqin misol bo'la oladi.

3.3. Hujjatlarni tayyorlashni tezlashtirish

Xalqaro hamkorlikda shartnomalar, texnik shartlar va taqdimotlarni ko'p tilda tayyorlash ko'pincha jiddiy vaqt va moliyaviy xarajatlarni talab qilgan. AI-vositalar bu jarayonni avtomatlashtirish imkonini beradi. Masalan, bir necha soat davom etgan tarjima ishi endi bir necha daqiqaga qisqarmoqda, bu esa kompaniyalarning raqobatbardoshligini oshiradi.

3.4. Xalqaro jamoalar hamkorligini osonlashtirish

Virtual jamoalar uchun eng katta muammo – bu vaqt mintaqalari va ish uslublaridagi farqlar. AI yig'ilish assistentlari asosiy qarorlarni qayd etish, vazifalarni taqsimlash va barcha a'zolarni xabardor qilish orqali jamoaviy ishni samarali tashkil etishga yordam beradi. Bu nafaqat til muammosini, balki madaniy kommunikatsiya uslublaridagi tafovutlarni ham qisman yumshatadi.

4. Cheklovlar va xatarlar

4.1. Tarjima xatoliklari va noto'g'ri talqin

AI tarjima vositalari sifati sezilarli darajada yaxshilangan bo'lsa-da, ular hali ham muhim xatolarga yo'l qo'yishi mumkin. Ayniqsa ixtisoslashgan texnik, huquqiy yoki tibbiy atamalar tarjimasida kontekstni noto'g'ri anglash xavfi saqlanib qoladi. Bundan tashqari, muomala shakllari, hurmat ifodalari va iltimos uslublari kabi madaniy jihatdan sezgir elementlarni to'g'ri tarjima qilish hali ham qiyin masala hisoblanadi.

4.2. Madaniy nozikliklarni e'tiborsiz qoldirish

Bu AI-kommunikatsiyaning eng jiddiy cheklovi hisoblanadi. Masalan, yaponcha yozishmalar uslubi inglizchadan tubdan farq qiladi: yapon ishbilarmonligi madaniyatida bilvosita muloqot, ierarxiyaga hurmat va yuzni saqlash (tatema) kabi tushunchalar markaziy o'rin egallaydi. AI-vositalar bu nozikliklarni har doim ham to'g'ri aks ettira olmaydi va ba'zan madaniy jihatdan noqulay yoki hatto haqoratli sanalishi mumkin bo'lgan ifodalar hosil qilishi mumkin.

4.3. Texnologiyalarga ortiqcha qaramlik

Xodimlarning AI-vositalariga haddan tashqari tayanishi ularning mustaqil til va kommunikatsiya ko'nikmalarini sustlashtirishi mumkin. Bundan tashqari, texnik nosozliklar yoki internet aloqasining uzilishi hollarda jamoalar o'z ishini davom ettirish imkoniyatidan mahrum bo'lishi xavfi mavjud. Korporativ xavfsizlik

nuqtai nazaridan esa maxfiy biznes-ma'lumotlarning AI platformalariga yuborilishi ma'lumotlar xavfsizligiga tahdid solishi mumkin.

4.4. Raqamli tengsizlik muammosi

Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar o'rtasidagi raqamli imkoniyatlar farqi ham e'tiborga olinishi lozim. Barcha hamkorlar bir xil darajadagi zamonaviy AI-vositalarga kirish imkoniga ega emas, bu esa virtual jamoalar ichida yangi turdagi tengsizlik vujudga kelishiga olib kelishi mumkin.

5. Xulosa

Ushbu maqolada tahlil qilingan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, AI-vositalar xalqaro biznes-kommunikatsiyani tubdan o'zgartirmoqda va madaniyatlararo hamkorlik uchun ulkan imkoniyatlar yaratmoqda. Til to'siqlarini bartaraf etish, hujjat tayyorlashni tezlashtirish va virtual jamoalar ishini samarali tashkil etish kabi sohalarda AI ning hissasi beqiyos. Shu bilan birga, AI-vositalar madaniyatlararo kommunikatsiyaning barcha muammolarini hal eta olmaydi. Madaniy nozikliklar, kommunikatsiya uslublaridagi farqlar va qadriyatlar tizimidagi tafovutlarni to'g'ri tushunish uchun inson omili hali ham hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Shuning uchun AI-vositalardan foydalanish madaniyatlararo kompetentlikni rivojlantirish bilan birga olib borilishi zarur.

Kelgusida tadqiqotchilar AI-vositalarning madaniyatga xos kommunikatsiya uslublarini qanchalik to'g'ri aks ettira olishi, xodimlarning kasbiy rivojlanishiga ta'siri va ma'lumotlar xavfsizligi masalalariga alohida e'tibor qaratishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

Bentivogli, L., et al. (2022). Neural Machine Translation: A Review of Accuracy and Cultural Nuance. *Journal of Computational Linguistics*, 48(3), 112-134.

Gartner. (2024). *AI in the Workplace: Productivity and Communication Report*. Gartner Research.

Hofstede, G. (2001). *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations Across Nations*. Sage Publications.

McKinsey Global Institute. (2023). *The Economic Potential of Generative AI*. McKinsey & Company.

Ting-Toomey, S., & Dorjee, T. (2018). *Communicating Across Cultures* (2nd ed.). Guilford Press.